

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Левко Л.В.

Закарпатський державний університет

В останні роки зріс попит на викладання професійно орієнтованої мови (мови за спеціальністю). Іноземна мова розглядається як невід'ємна частина професійної підготовки майбутнього спеціаліста. Збільшується роль іноземної мови не тільки як засобу спілкування, а як засобу професійного спілкування та способу досягнення певного соціального рівня. Практична мета навчання іноземної мови у вузі полягає в формуванні у студентів лінгвістичної, комунікативної і країнознавчої компетенції. Однією із складових частин практичної мети навчання іноземної мови є комунікативна компетенція, тобто здатність сприймати та відтворювати іншомовне мовлення відповідно до умов мовленнєвої комунікації.

Все частіше іноземну мову вивчають не тільки для загального спілкування, а для підвищення професійного рівня та розширення ділових якостей. Це пов'язано з реформуванням політичних, економічних та культурних сфер діяльності, їх орієнтація на спільне партнерство із закордонними країнами а також із сучасними міжнародними стандартами.

Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків, створення в університетах відділень та факультетів міжнародного бізнесу, туризму, міжнародних економічних та правових відносин ставить перед вишами необхідність пошуку нових підходів до викладання іноземної мови, з метою підготувати високоякісного спеціаліста, кваліфікація якого підвищується завдяки володінню іноземною мовою. Отже актуальність цієї теми, а саме навчання професійно-орієнтованої іноземної мови набуває особливого значення у процесі підготовки сучасних спеціалістів.

Однак, як стверджує О. П. Юцкевич, [5] популярність іноземної мови має як позитивні так і негативні моменти. Позитивним є той факт, що студенти потенційно все більше цікавляться предметом «іноземна мова професійного спілкування» і відповідно це приводить до збільшення кількості годин викладання. З іншого боку за даних обставин та багатогранності вимог, ситуація, в якій опиняється викладач, є такою:

- Викладач здебільшого не є спеціалістом у галузі, проблеми якої він повинен розглядати в процесі викладання професійно орієнтованої іноземної мови. Він не ставить своєю метою викладання, наприклад, економічних дисциплін на німецькій, англійській, французькій мові, а викладання іноземної мови для фахівців.

- Викладач при спробі зрозуміти суть проблеми часто стикається з лінгвістичними, методологічними і дидактичними труднощами, пов'язаними з особливістю перекладу не завжди зрозумілого для нього тексту, внаслідок поповнення професійною термінологією.
- Викладач може потрапити в ситуацію, коли він повинен викладати курс іноземної мови за фахом при недостатній кількості матеріалу чи при наявності такого, що не може його задовольнити.

Практика викладання іноземної мови у немовному вузі свідчить про те, що в навчальному процесі створились певні протиріччя між великим потоком інформації та високими вимогами до студента певної спеціальності. Слід прагнути знайти ту специфіку зарубіжного спеціаліста, яка б могла послужити підвищенню професійного рівня наших спеціалістів. Саме тут і полягає проблема дослідження – як слід орієнтувати майбутніх спеціалістів на вивчення іноземної мови, поглибити існуючі знання та розвинути ті вміння, які будуть йому потрібні у майбутній професії.

Предметом дослідження є теоретичний аналіз методик формування мовних навичок студентів у та їх орієнтування на поглиблення міжкультурних знань.

Що ж розуміємо ми під терміном «професійна мова»? Хоффман трактує його наступним чином «...це сукупність усіх засобів мови, які використовуються в конкретній професійній сфері для спілкування між спеціалістами даної професії» [7]. Для Хоффмана професійна мова – це не стиль, а частина мови широкого спілкування. При цьому він зазначає, що мова професійного спілкування не є єдиною, їх є стільки, скільки є професій.

У немовному вузі вивчення іноземної мови спрямоване на отримання інформації, яка є важливою в тій чи іншій професійній діяльності; на оволодіння тими навичками мовлення, які дозволяють користуватися цією інформацією.

Якщо традиційно в навчальній практиці іноземної мови переважали тренувальні методи, то сучасна тенденція полягає в більш активному використанні проєктивних прийомів на основі діяльності, що пов'язана з майбутньою професією студента, допомагаючи при цьому поширити свої професійні знання.

Працюючи з матеріалами іноземних видань студент не тільки удосконалює свої знання в іноземній мові, але й вчиться працювати з спеціальною літературою, знайомиться з відповідною термінологією та специфічною для іноземних спеціалістів системою понять та позначень. Звичайно це стає можливим тільки у випадку тісного зв'язку занять з іноземної мови із профілюючими предметами. Отримані теоретичні знання слід застосовувати при відтворенні тих чи інших професійних ситуацій.

Послідовна підготовка до такого відтворення починається вже на перших заняттях з іноземної мови, коли студенти знайомляться з термінологією своєї спеціальності. Надалі доцільним є використання таких інтерактивних методів навчання як ділові ігри, дискусії, інсценування ситуацій та інші. Вони імітують ті ситуації, які можуть відбутися у майбутньому реальному житті спеціаліста. Під

час ділової гри студенти вирішують проблеми, які відображають ситуації професійного спілкування, викликаючи у них задоволення, впевненість та бажання спілкуватися іноземною мовою. Залучення студентів до розробки проектів, перш за все, навчає роботі у команді та спонукає до творчої діяльності.

Однією з проблем сучасної методики навчання іноземної мови професійного спрямування Мунтян С.Г. [3] називає орієнтацію на активну самотійну роботу студента. Особистісна активність є основою активного відношення до знань, систематичності й наполегливості в навчанні, позитивних результатів та успішної безперервної освіти. Як відомо, особистісна активність у навчанні не належить до природжених якостей особистості. Вона формується в процесі пізнавальної діяльності й характеризується прагненням до пізнання, розумовою напругою й проявом морально-вольових якостей студентів.

В сучасній методиці виділяють три рівні пізнавальної активності.

Перший рівень – відтворювальна активність, яка характеризується прагненням зрозуміти нове явище.

Другий рівень – інтерпретуюча активність, репродукція з елементами продукції – характеризується більшою стійкістю вольових зусиль, що проявляються в прагненні студента проникнути в сутність явища, пізнати зв'язки між явищами, самотійно знайти шляхи рішення при утрудненнях.

Третій рівень активності – творчий (продукція), на цьому рівні студенти намагаються застосувати знання в новій ситуації, тобто перенести знання й способи діяльності в нові умови. Характерною особливістю третього рівня вважаються широкі й стійкі пізнавальні інтереси, висока процесуальна та професійна мотивація. Педагогічним засобом, який дозволяє включити вказаний механізм в дію, є організація самотійної пошукової діяльності студентів [3].

Останнім часом у практиці викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах відзначається посилення тенденції до використання різних підходів до навчання професійно-орієнтованого іншомовного спілкування. Підхід визначається як комплекс парадигматичних, синтагматичних і прагматичних структур та механізмів в пізнанні або практиці, який характеризується конкуруючими між собою стратегіями і програмами. Розрізняють біхевіористський, інноваційний, інтуїтивно-свідомий, свідомий, індивідуальний, тематичний, діяльнісний, прагматичний та комунікативно-когнітивний підходи [2].

У своєму дослідженні Сушко З.М. та Бобир Ж.М. [4] називають комунікативно-когнітивний підхід до викладання іноземних мов найдоцільнішим, оскільки він забезпечує інтенсифікацію навчального процесу, що є важливим за умов скорочення аудиторних годин і збільшення обсягів самотійної роботи студентів. Цей підхід спрямований на розвиток основних видів мовленнєвої діяльності – читання, письма, аудіювання та говоріння – в умовах, що моделюють ситуації реального професійного спілкування іноземною мовою, та стимулює мовленнєво-розумову активність студентів. Комунікативно-когнітивний підхід також передбачає вирішення практичних завдань, доцільних у професійній діяльності, тобто таких, що охоплюють інтереси і потреби. Він ставить в центр

процесу навчання конкретну мовну особистість з її мовно-розумовою діяльністю, комунікативними намірами, а мовна комунікативна діяльність є предметом розвитку у процесі навчання іноземним мовам.

Практика показує, що інтерактивні методи значно активізують форми навчальної діяльності, оскільки залучають до роботи на занятті більшу кількість студентів одночасно, створюють позитивний настрій та знімають тривожність, що пов'язана зі страхом помилитись, спілкуючись іноземною мовою. При цьому головною умовою роботи цих методів у немовних вузах повинна бути їх професійна спрямованість, їх тематичний зв'язок з профілюючими предметами.

За такого підходу іноземна мова стає одним із засобів вивчення спеціальності, формування та розвитку професійних інтересів у студентів, активізації їх пізнавальної діяльності, готовності використовувати отримані знання у сфері їх професійної діяльності, а це і є тою метою, яку ставить перед собою курс іноземної мови професійного спрямування.

Література

1. Кияк Т.Р. Фахові мови та проблеми термінознавства // Нова філологія. Збірник наукових праць. – Запоріжжя: ЗНУ, 2007. – № 27. – С. 203-208.
2. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. — К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.
3. Мунтян С.Г. Самостійна робота студентів при навчанні їх іноземної мови професійного спрямування: навчальні стратегії // Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Українська наука XXI століття». – К: ТОВ «ТК Меганом», 2008. – С.25-28.
4. Сушко З.М. Бобир Ж.М. Комунікативно-когнітивний підхід до викладання іноземної мови професійного спрямування у вищому навчальному закладі// Матеріали науково-практичної конференції» Наука 2010: проблеми та перспективи розвитку», 2010. – С. 142-144.
5. Юцкевич О. П. Проблеми викладання професійно орієнтованої іноземної мови //Філологія. Методика. Педагогіка: Зб. наук. праць виклад. кафедр інозем. мов та укр. мови літ. Київського нац. економ. ун-ту / Ред. О. Л. Шевченко. - К.: КНЕУ, 2002. – С. 142-148.
6. Walter von Hahn Fachsprache. – Darmstadt, 1981. – 498 s.
7. Hoffmann L. Kommunikationsmittel Fachsprache: Eine Einfuhrung. – Berlin: Erich Schmidt Verlag GmbH & Co, 1976. – S. 170.
8. Fremdsprachenunterricht in Theorie und Praxis. Rosemarie Buhlman und fenneliese Fearn. Cui. 7,9,83,115.
9. Beür R., Möhn D. Vorüberlegungen Zu einem «Hamburgen Gutachten». In: Fachsprache 3/4. 1981.
10. http://www.iagcovi.edu.gt/Homepagiag/paed/koord/deutsch/index_deutsch.htm
11. <http://homepage.univie.ac.at/hans-juergen.krumm/Lit%20Fachunterricht.pdf>

Summary

The article deals with the particularities of foreign language teaching in professional area, analyzes the teaching problems and examines the methods of vocationally oriented foreign language teaching.

One of the most effective methods in this case is communicative cognitive approach which permits to develop students' speech skills by means of professional life models.

УДК 811.1181-373.611

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ РОЗРОБКИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Мишко С.А.

Закарпатський державний університет

Тестування, як засіб оцінювання рівня знань студентів з іноземних мов широко застосовується в системі освіти України. Більшість тестів складається самими викладачами - висококваліфікованими фахівцями, які мають великий досвід практичної роботи. Однак, слід зауважити, що у більшості випадків самі тести складаються лише виходячи із досвіду роботи викладачів, так як немає науково обґрунтованої методики розробки тестових завдань. Мета нашого дослідження - вивчення досвіду розробки тестових завдань в системі освіти США, його критичний аналіз та методичні рекомендації щодо розробки тестових завдань для визначення рівня знань з іноземних мов.

За визначенням американського дослідника Р.В.Міллера, тести – це інструменти оцінювання, які використовуються для вимірювання пізнавальних здібностей студентів з певних академічних дисциплін, а також для отримання кількісної інформації щодо фізичних вмінь та ефективних характеристик (ставлення, емоцій, інтересів і цінностей). Тести звичайно складаються із серії питань, тверджень або завдань, які виконуються студентом або групою студентів [5].

Американські дослідники [9] вважають, що більшість класних (створених викладачами) тестів розробляються з наступними цілями:

- встановити, чи досягли студенти мету навчання;
- діагностувати проблеми студентів з метою їх виправлення;
- визначити, чи потребує викладання покращення.